

Cuộc Lữ (Tiếp theo Xuân Thì)

Đặng Phùng Quân

Tuổi trưởng thành của nàng có thể bắt đầu từ mái tóc để dài óng mượt, những chiếc áo dài trắng ôm sát thân hình vừa nở trộ tự nhiên, ngày tháng không ngừng qua kéo dài niềm u uẩn không biết ngỏ cùng ai. Khi nàng trở lại chốn cũ, một lần đã lâu lắm, nhà đổi chủ, ngập ngừng đứng ngoài cửa nhìn vào, hình ảnh cũ chỉ còn trong trí tưởng, những bức tranh, kệ sách, giá vẽ đã biến mất - thay vào đó, một trang thờ thô sơ, giường chông lỏng chỏng, những nét vẽ trên hai cánh cửa đã bị than đen bôi lem luốc nghịch ngợm. Lòng chùng xuống một nỗi buồn ơ thờ cho một dấu vết quá khứ chìm ngập. Nàng cũng e ấp không dám hỏi thăm tin tức về chàng. Nàng quay trở ra thật nhanh. Tâm tưởng băn khoăn, biết đâu một người bạn nào đó của chàng chẳng để lại mấy dòng thư cho nàng. Thuở ấy mới mười bảy, trí khôn tưởng tượng mông lung (chàng hẳn đang nhọc nhằn ở một nơi đầy ải, lo nghĩ khổ sở vì đã xa nàng, không một lời từ biệt với nàng, chàng thường nói, em vẫn còn nhỏ bé mãi trong một xã hội bất trắc, đôi lúc nàng ân hận đã không đòi hỏi chàng phải biết địa chỉ nhà ở của nàng, có bao giờ nàng nghĩ đến một lần chia cách khủng khiếp như vậy, để chờ đợi một tin thư không bao giờ đến, đôi lúc đi trên con đường quen thuộc của những quầy sách - đã lâu lắm nàng mới lại ghé, những cuối tuần mệt mỏi vì bận rộn bài vở nhà trường và buồn rầu vì thiếu vắng bạn, nàng lại mơ ước sẽ gặp chàng ngồi đợi ở quán nước như những lần hẹn hò thuở trước (cơn mộng mị qua đi như ảo ảnh), nàng lại giận hờn như người bị phụ tình, nỗi day dứt không rõ nên trách bạn hay oán giận đời). Những trang sách đọc mất dần lý thú, vì không còn những ý nghĩ của chàng thật bất chợt và lạ lùng đã chia sẻ với nàng. Thế giới không mơ mộng như khung cảnh trắng của tuổi mười ba, thế giới đầy những luật lệ ác độc, xã hội đã cướp đi của nàng người yêu đầu. Người đàn ông thứ nhất trong đời nàng, tưởng là tình riêng mãi mãi. Nàng đã lớn, nỗi ám ảnh một trao duyên thân ái, một vòng tay đầm ấm. Nàng không thể đuổi xua kỷ niệm ái ân tuyệt vời lần đầu ấy. Nàng như muốn khóc, những giọt nước mắt trong đêm mộng mị, người con gái tủi thân cho sự cô đơn bất chợt ập đến. Những niềm tâm sự ấy, nàng tự hứa phong kín trong lòng, không bao giờ ngỏ với những người bạn gái. Tuổi dậy thì, bằng hữu thủ thi cho nhau nghe những điều hiểu biết về một thế giới bên ngoài, những chuyện tình lý thú, những tưởng tượng về một đối tượng khác phái, thân xác đàn ông, những nụ hôn đầu vụng dại, những cảm xúc hiếu động, thắm thú trong khung cảnh hẹn hò hoang sơ của tuổi trẻ. Nàng cũng tò mò lắng nghe những câu chuyện gẫu của bạn bè. Hình ảnh người đàn ông qua hiện thân chàng lại tha thiết trong cõi riêng nàng. Có lần một người bạn hỏi nàng đã biết yêu chưa, nàng chỉ mỉm cười không trả lời. Nói thế nào về người yêu, nàng tưởng chừng như đã vĩnh viễn trao thân gửi phận cho chàng. Điều bí mật ấy của riêng nàng. Ngày tháng qua, vết thương lòng như dao cắt không lành tưởng chừng như tuổi đời đã già cỗi, tưởng chừng như người yêu không còn trên thế gian này. Nàng thấy mình thật lớn, nhưng đại khờ. Có lần người bạn gái mới quen ở năm cuối cùng bậc Trung Học nhất định đòi nàng nghe một chuyện thầm kín. Nàng yêu người thầy học cũ, cuộc tình ập ụp đã hai năm. Làm thế nào để người mình yêu hiểu tâm sự, cô bạn hỏi. Nàng lại nhớ chàng, ý nghĩ thoáng đến trong tâm tưởng nghi hoặc về chuyện của mình. Liệu chàng có thật yêu nàng hay nàng chỉ là một người bạn nhỏ bé chưa bao giờ ghi khắc trong trái tim chàng. Nếu chàng yêu, dù khó khăn cách trở chàng cũng phải tìm về nàng. Nhớ phút giây thân mật, chàng lại vùng bỏ trốn. Nàng muốn ngỏ với bạn, nhưng nàng ngại những điều nói ra làm thương tổn hình ảnh chàng, khiến nàng ngờ vực cuộc tình của mình. Người bạn gái quả quyết, nhất định sẽ chiếm hữu hoài vọng của mình. Rồi một ngày mình phải được yêu, đâu có thể nào. Bỗng dưng nàng cảm thấy đại khờ trước bạn. Tình yêu chỉ đến một lần, nàng chẳng biết chủ động. Và kỷ niệm như chìm sâu. Những giọt nước mắt sâu muộn dưng dưng khi nàng ngồi thờ thẩn một mình trước những tập sách vở trên bàn học. Nàng viết những ý nghĩ lần đầu trên một cuốn sổ nhỏ, tưởng chừng như để nói với chàng, để chinh phục chàng (những ý

nghĩ đến từ một vùng trời thân ái nào, thật táo bạo, khi ngỏ cho chàng hiểu tâm hồn thơ đại đã dào dạt những say đắm đam mê ngày gặp gỡ, những ý nghĩ thám hiểm cõi yêu mộng lung đầy ác mộng, những giận dữ nổi loạn đời, những thoáng kỷ niệm trong căn nhà cũ, những nét phác họa dờ dang một không gian tuổi hoa mật ngọt nào của tương lai, song điều chân thật sâu kín nhất của nàng là niềm nhớ mãi khi hai thân xác gần kề vẫn ám ảnh không rời, nàng nhớ chàng, nỗi nhớ của một người tình chân gối). Những dòng chữ đã hiện ra trên giấy, tiếp nối nhau dần trải một quá khứ đông đầy nhưng nhớ hiện tại, như những lá thư không gửi. Nàng hứa, rồi một ngày phải đến tay chàng (hắn chàng ngạc nhiên về những ý nghĩ khôn lớn của nàng - những năm tháng xa cách, thời gian đã bào mòn ước mộng ban đầu, chàng sẽ sống sờ trước dung nhan thiếu nữ của bạn). Cuốn nhật ký đầu tiên trong đời, có phải viết chỉ vì tình yêu chàng. Một nỗi u hoài nghẹn ngào. Cho một hình bóng tuyết mù trong khung cảnh bình lặng của thành phố. Nỗi nhỏ nhoi của riêng mình, giữa sự quay quắt chung quanh của gia đình, mọi người như thờ ơ với nỗi đau khổ nàng mang theo từ thuở xa chàng. Không một ai hiểu rằng nàng đang chờ đợi, kể cả người bạn thân nhất của nàng. Đôi lúc nàng thấy có lỗi với bạn khi giữ kín tâm sự của mình. Người bạn đã thổ lộ cả sự dâng hiến toại nguyện cho người tình, chiếc khăn kỷ niệm những giọt máu hồng trinh nguyên. Cuộc tình có phải bạo dạn như vậy. Niềm hạnh phúc của bạn khiến nàng băng khuâng cho nỗi nhớ thiếu vắng chàng. Nàng cảm thấy yếu đuối, bất lực vì không thể ra đi tìm kiếm chàng. Đất nước này, những thành phố xa lạ, những vùng địa đầu muôn trùng cách trở đối với nàng vẫn sống bao vây trong khung hẹp của thành phố nàng ở. Nàng tự nguyện rồi một ngày, nếu vẫn không có tin tức chàng, khi đã ra khỏi trường học, nàng sẽ đi làm, sẽ khôn lớn để có thể tìm thấy chàng, đâu chàng ở bất kỳ phương trời nào. Sao bỗng dưng nàng tin tưởng chàng vẫn chờ đợi.

Có thể cuộc đời của một người con gái không hẳn là giấc mơ chờ đợi. Nàng vẫn biết ngày tháng không chỉ làm cho thân hình nảy nở, mái tóc thiếu nữ thêm óng ả, thời gian khuôn đúc một nhan sắc quyến rũ những chàng trai trẻ đứng ngây ngất chiêm ngưỡng ngoài cổng trường, những lời tán tỉnh sẵn đón, những bó hoa kèm theo danh thiếp gửi tới nhà, những thiệp Giáng Sinh sưu tập từ nhiều nước. Tâm hồn nàng vẫn băng giá với những chuyện ngớ ớ kết bạn. Nàng cũng khước từ làm phù dâu những đám cưới của bạn bè. Vẻ cô độc khép kín với bên ngoài khiến mẹ nàng để ý lo ngại, bà lại than thở nó đã trở mã con gái mà tâm tình vẫn như con trai (bà nghĩ, vì thế mà nàng lạnh lùng với sự cầu cạnh theo đuổi của những chàng thanh niên.) Đôi lúc bà lo ngại con gái lỡ tuổi quá thì. Điều bất ngờ đến với nàng, bà mẹ thường trò chuyện với mấy người bạn về chuyện hôn nhân của con gái (như bất kỳ những bà mẹ nào khi con gái đến tuổi lấy chồng). Bà mẹ nhờ nàng ra rót nước mời khách, có những người đàn bà lần đầu tới nhà, những ánh mắt lạ của mấy chàng thanh niên trong đám khách khứa. Rồi mẹ nói với nàng về người này, người kia. Nàng mừng rỡ như mẹ nàng thăm dò con gái về một vài người ứng ý mẹ. Bà không nói đến hôn nhân, nhưng bỗng dưng lòng nàng se thắt hoang mang về số phận mình. Làm sao mẹ hiểu được lòng con, nỗi khắc khoải chờ đợi một người, bất hạnh trong một xã hội đua đòi, nếp sống và nếp nghĩ không thể thích nghi với những người chung quanh. Mẹ cũng không thể tin rằng có chàng trên đời này, con người bướng bỉnh trước cuộc sống đã từ bỏ quán lệ dễ dãi của danh vọng để đi tìm một cái gì lý tưởng mịt mù ở phía trước. Nói thế nào để mẹ biết, nàng đã yêu một người mất tích biệt khỏi cõi riêng tư của nàng. Nỗi khổ như chìm ngập vào niềm cô đơn từ bấy lâu - kể từ khi mẹ nói nhiều đến một người thường lui tới thăm gia đình, chàng thanh niên ấy được mời làm khách trong một bữa ăn chiều với gia đình và cha mẹ còn cho phép chàng mời nàng đi nghe nhạc buổi tối. Nàng không thể khước từ.

Lần đầu tiên trong đời, đi ra ngoài với một người thanh niên không phải là chàng. Nàng thờ ơ với cảnh vật, dường như còn mang vẻ lạnh lùng trước sự ân cần của bạn. Nàng

cũng chẳng nhớ hết những điều bạn nói về hiện tại, về thân thể chàng, hỏi han về nàng. Nàng cũng không để ý nhân dáng hay vẻ lịch thiệp của bạn. Nhưng điều khiến nàng u sầu là bạn đã nói thẳng ra ý định kết hôn với nàng và cha mẹ nàng chỉ còn đợi ý kiến nàng. Cổ đầu về phiền muộn với bạn, nhưng lòng nàng tươi bởi não nề trước thực tại bất ngờ. Mẹ lúc này hay nói với nàng, con gái lớn rồi phải lấy chồng. Những năm tháng trước đây, khi nghe tin chàng bị cưỡng bách nhập ngũ, nàng đã không thổ lộ niềm đau khổ với mẹ. Bây giờ, tình thế du nàng vào chỗ khó xử. Không biết than thở cùng ai, nàng chỉ còn viết cho chàng, trên trang nhật ký. Nàng nhất định không nói đến những người thanh niên khác, nàng chỉ nói đến nỗi xót xa gầy héo như đã có lỗi cùng chàng. Thiếu vắng chàng, nàng không biết phải xử trí thế nào, nhớ chàng thường nói giỡn, em hãy đi hia bay dặm đời trong xã hội này. Thuở ấy, xã hội thu hẹp trong mắt nàng qua gia đình và trường học. Những xao xuyến về xã hội trong những điều nàng đọc chỉ như bài toán đồ trí khôn và hình ảnh ngạo mạn nơi chàng. Giờ đây, quả thật xã hội hiện hình nanh vuốt độc ác cướp chàng đi mất và những phiền toái để lại vây quanh cõi nàng bé nhỏ. Mỗi khổ tâm thăm lặng day dứt trong lòng, sách vở trước mặt thật vô duyên. Cuối năm học, nàng thi rớt Toàn Phần. Trong những ngày tháng hè, nàng lấy cớ phải học luyện thi để từ chối đi chơi với hôn phu (người thanh niên ấy đã chính thức được cha mẹ nhận lời). Nàng lại đi lang thang trên con đường sách cũ, thơ thần trở lại khu vườn xưa, bờ mương xanh lá như hoài niệm một trời tương tư vô định. Nàng buồn bã cho nỗi hư hỏng của mình, không giữ lời tự nguyện với chàng, không thật lòng với cha mẹ. Những ý nghĩ mông lung về ngày mai phiền muộn phải sống với một người xa lạ, bỗng nhiên tinh thần hốt hoảng mơ hồ. Cuộc đời đã thật sự bước sang một ngã rẽ khác, khi nàng thi hỏng và đám cưới tiến hành ngay vào mùa thu đó.

Thế giới của sách vở thuở nào ru nàng vào một vùng đam mê mường tượng đã không cứu vãn tâm hồn nàng tươi bởi trước một thực tế của đời người con gái - hình ảnh chàng càng xa vời miên viễn, như một cơn giận dữ thịnh nộ (đôi lúc, nàng oán trách sự hiện diện của người tình ấy, lấy đi cõi yêu đương một thời) những dòng chữ trên những tờ rời lời dẫn vì một cuộc sống mới, cuộc sống gia đình lạnh lùng (lỗi có phải ở nàng ? sự đứng đưng nơi tâm hồn cũng trầm trọng như một cơn bệnh lãnh cảm, ấn tượng buổi đầu của giao ngộ đôi lứa chẳng để lại xúc cảm rung động đầu là vết đau thân xác, có thể những giọt nước mắt vẫn âm ỉ nổi hờn giận riêng, giấc ngủ triền miên nhọc mệt, những lời nói vô nghĩa và cơn khủng hoảng nội tâm kể từ ngày đó. Nàng cũng mơ hồ xót xa, có thể bất lực trước nghịch cảnh, người đàn bà bắt đầu cuộc đời làm vợ đã không được sửa soạn sự an phận, sống chung với một người khác - người chồng sau tuần lễ đầu chần chừ nhận ra một điều tế nhị, đôi lúc nàng âm thầm như một chiếc bóng. Chàng hỏi nàng có cảm thấy hạnh phúc. Tiếng hạnh phúc như một âm vang mùa mai. Có thể trong tuổi đôi mươi của nàng, thoáng hạnh phúc một lần như áng mây bay cùng với kỷ niệm, khu vườn cỏ có con mương ngập lá, đời sống như kỳ ảo với một người bạn thân thiết, hiểu nhau. Nếu có thể gọi là hạnh phúc. Bây giờ nàng không biết trả lời thế nào, những cử chỉ săn sóc của người nọ chỉ có niềm đáp ứng chịu đựng nơi người kia. Trong lòng, nàng không ác cảm với người chồng. Những lần trọn vẹn tiếp giao xác thịt không làm thay đổi nỗi đứng đưng chia cách) và nàng cứ đắm chìm trong cơn mộng huyễn hồ. Cuối tuần nàng thường lấy cớ về thăm nhà để lại lang thang một mình trên con đường quen thuộc, ghé quán xưa ngồi băng khuâng trước ly nước ngọt, nhìn ra khung cửa kính (chờ đợi không một ai, nỗi tương tư héo hắt, niềm hoài vọng một người có phải, bỗng dưng lòng nàng chạnh đau như gánh thăm một tội lỗi; đời sống không mông quạnh như hoang đảo, người đàn bà ngồi một mình gặp những phiền lụy khó tránh, những người đàn ông thường quen ngồi quán nước đã tưởng tượng một miếng mồi ngon quyến rũ, lại bàn sỗ sàng hỏi chuyện), giờ này người chồng hẳn đang đánh bài với bạn hữu, cũng có thể đang vui đầu học chuẩn bị cho một kỳ thi quyết định, nàng chẳng để ý đến cuộc sống lứa đôi buồn bã như vậy, những canh bạc tại nhà, bạn bè tụ tập nói chuyện tương lai, công việc tiến thân (tuyệt mù không một may mắn ưu tư thời thế, như nhãn quan của chàng), đôi lúc nàng tự nhủ, có phải chàng đã ảnh hưởng đến nếp suy nghĩ của nàng, làm tâm hồn nàng biến thành cằn cỗi, nàng không thể chịu đựng những câu thăm hỏi thông tục của bạn chồng. Về lãnh

đam làm họ e dè, và người chồng đã phàn nàn điều đó. Nàng để mặc tình và chợt nhận ra khi mẹ hỏi tại sao vợ chồng mới cưới lại không đi chơi với nhau những cuối tuần, nàng chỉ mỉm cười lặng lẽ. Trong năm đó, người chồng nhận chức đi làm Phó quận ở một nơi xa. Bất ngờ vào dịp này, nàng mang thai. Biến cố đầu tiên đến trong đời người đàn bà có chồng của nàng thật sững sờ như thuở mới lên xe hoa (không sửa soạn cuộc sống chung ràng buộc, những lễ nghi quan hệ với tha nhân, một quán lệ tự nhiên lệ thuộc vào một người đàn ông xa lạ, bây giờ xác thân mang nặng một hình hài không chờ, không đợi) khác hẳn với niềm hoan hỉ của chồng. Họ đã bỏ căn nhà đó, và nàng trở về ở với mẹ khi chàng lên đường. Trở về mái nhà xưa, tâm hồn người đàn bà buồn tênh như gian phòng bỏ trống, sự xa cách đôi lứa khiến nàng hồi niệm thời đã yêu, và những dòng chữ chất đầy trên những trang giấy (Bạn có thể tưởng tượng, đọc cũng là một vận động của sáng tạo cho nên những điều nàng viết cho bản thân để đọc một mình, cũng tự nhiên như cuộc phiêu lưu vào thế giới của trí tưởng tượng nào, và một thời nàng từ bỏ)

Niềm bí mật ở trong tôi có thể nào giữ mãi mãi khi tôi muốn la hét lớn lên cùng thế giới là tôi có chàng, như một ân sủng tự nhiên đem đến trong thời con gái, tôi đã cùng chàng đứng ở bên này con sông đời khổn khó; nhìn qua vực thẳm thấy chập chùng những huyền ảnh hạnh phúc, tôi vẫn tin tưởng một ngày hạnh phúc sẽ đến với hình tượng chàng cao vòi vọi, chàng như trang sách mở đầu khung cảnh mới những bất ngờ tuyệt hảo của sự sống, chàng dẫn tôi vào những lập thể tạo hình của tư tưởng, nghĩ cho động não những gian nan xã hội, sự hiện diện bất khả nơi chốn này, chàng mang những trái bọc phá sẵn sàng nổ giữa đám đông vây quanh, song có lúc chàng xa vời như chân mây, đầu sóng.

Hãy mở cửa ngõ cho chúng tôi sống với nhau căn nhà thơ ấu, khi ấy chúng tôi mới quen biết nhau, đã thấy trong nhau sự đọa đầy của cuộc đời bên ngoài, như một câu thơ của Perse: L'exil n'est point d'hier! Chàng như giấc mơ xưa trở lại, vắng trắng kỷ điệu của thời hồng hoang, rọi chiếu trong tôi những ấp ủ trưởng thành cùng thời đại. Có thật tình yêu đã đến trong tôi, khi chàng đem lại cho tôi vẻ màu nhiệm của thân thể, những cảm giác đam mê nồng ấm với hơi thở bên nhau, lần thứ nhất chạm mặt, chàng thấy vẻ con gái của tôi.

Cuốn sổ nhỏ viết cho ngày tháng dài cô quạnh, chỉ hình ảnh một người, một đoạn đời, một cuộc tình hao gầy chung thủy. Có thể những ngày tháng dài được sống trở lại thời tự do xưa làm tâm hồn nàng sôi nổi, niềm cô đơn chen lẫn nỗi nhớ nhung dài đặc, nàng quên cả nỗi mệt nhọc mỗi ngày tăng lên của người đàn bà sắp sửa làm mẹ. Dường như bao nhiêu ẩn ức từ thuở chàng biệt tích đã chất đầy những dòng tâm sự. Mỗi buổi sớm dậy ngồi chải đầu trước gương, nhìn nét mặt sầu muộn của mình, nàng như thấy dấu vết của người tình chờ đợi, thấy cả bóng dáng nặng nhọc của ngày mai tẻ nhạt (Dường như nếu không có những lá thư thăm hỏi của chồng, nàng đã quên hẳn cuộc sống ràng buộc với một người - những biến chuyển trong cơ thể khiến nàng khó chịu lại khiến nàng muốn giam mình trong nỗi cô độc. Nàng cảm thấy bình an hơn).

Cuộc đời làm mẹ bắt đầu khi sinh con gái đầu lòng, cuộc vượt cạn đầu đời đau xé toàn thân, tâm hồn nàng chùng vồng mỗi hoài cảm bất tuyệt. Có thể một tình yêu thương đang mạnh nhen trong lòng, với những bận rộn tự nhiên. Người chồng cũng vừa trở về dự khóa tu nghiệp dài hạn. Nàng trở về nếp sống đôi lứa, sự hiện diện của người đàn ông và hài nhi - mối quan hệ bất chợt. Có thể họ trao đổi với nhau những lời thân tình hơn,

nhưng nàng vẫn ương ngạnh không đồng ý muốn người vú trông nom con cho nàng. Cuối tuần, nàng lại bỗng con về thăm mẹ. Nàng không còn cái thú đi lang thang một mình tới con đường quán sách. Nàng học ở mẹ những kinh nghiệm nuôi con, thăm dò những nét biến trưởng nơi một hình hài tự thân nàng sáng tạo. Mẹ nói, con gái có những nét của nàng, thế mà dường như từ khuôn mặt ấy có một vẻ thân quen nào đó, nàng hình dung, như hình ảnh của chàng. Nàng không dại khờ để nghĩ con nàng là máu mủ của chàng. Nàng chỉ nghĩ, một ngày nào chàng trở lại tìm nàng, nhìn nàng bỗng con, hẳn chàng thấy giờ đây nàng lớn thật rồi.

Giông bão đã thực sự đến trong vũng đời thăm thẳm nhỏ bé. Quyển nhật ký để lẫn lộn trong một ngăn tủ quần áo, tã lót nào đó (từ lúc sinh con, bận bịu và nàng xao lãng những ý nghĩ để viết), cuối tuần vắng nhà, và người chồng đã đọc. Chàng bỏ dở buổi sáng chủ nhật ngồi uống cà phê tụ tập với bạn bè, đột ngột xuống nhà mẹ nàng, nói nàng gửi con cho bà ngoại để ra ngoài phố, nhưng thật sự chàng đưa nàng về nhà. Tất cả những khôn ngoan của một người quen việc hành chánh, thăm vấn, hỏi cung chàng đã dùng để nghiền nát tinh thần nàng trong ngôn ngữ trì chiết. Những điều nàng không ngờ. Chàng hỏi có phải nàng đã mất trinh tiết với người tình trong quyển nhật ký, có phải họ vẫn lén lút gặp nhau, chàng hoặc biết đâu đứa nhỏ chẳng phải là con chàng. Tiếng ngoại tình nghe lần đầu trong đời như tiếng vỡ thủy tinh. Giọt nước mắt nào thăm rơi trong lòng - không, nàng không hề khóc. Nàng chỉ trả lời, không có gì xảy ra trong đời nàng (không cả chiếc khăn kỷ niệm những giọt máu hồng như bạn nàng. Không ai được xúc phạm đến chàng, dầu niềm bí mật của riêng nàng giờ đã bùng vỡ cơn địa chấn). Khi người chồng giận dữ đóng sập cửa bỏ đi, để mặc nàng chìm đắm trong cơn xúc động thần thờ. Nàng gọi xích lô trở lại nhà mẹ, khi lòng đã thật lạnh thình buồn bã. Chỉ vì chàng, nàng lại dẫu niềm tâm sự với mẹ. Phải ôm con quay lại căn nhà đôi lứa, như bất cứ người đàn bà nết na nào khác. Phải chịu đựng cái nhìn nghi hoặc hẳn học của chồng, phải chịu trận khi bị lay tỉnh vào nửa khuya, lúc con đã yên giấc, để nghe những điệp khúc hỏi han về những ngày quá khứ, về một hình bóng vô tình, về một tội lỗi oan ức. Nàng vẫn lặng thình. Lòng trong sạch như băng tuyết, song đến giờ này nàng mới thấm thía mối quan hệ tha nhân, sự ràng buộc vô cơ của đời sống hôn nhân, mối liên hệ xã hội, lễ giáo phiền toái đã giăng tủa bó buộc nàng gánh chịu một cực hình không thể thổ lộ cùng ai - ngoài chàng, nhưng chàng không ở chốn này. (Thằng hoặc nàng tự nghi ngờ chính mình, có thật nàng đã hiến dâng tất cả cho chàng, nàng không thể nhớ rõ cảm xúc mê mê khi hai thân xác kề bên nhau trong lần kỷ niệm một đời khó quên đó với đêm tân hôn của nàng). Tuy chịu đựng như một kẻ khổ hạnh, nàng vẫn lặng lẽ giữ thói quen trở về thăm mẹ cuối tuần, cho đến ngày người chồng lên đường nhậm chức. Dường như người chồng đã nói riêng với mẹ, nên mẹ khuyên nàng đưa con theo chồng. Sự gần gũi thân xác trong những đêm tối bất chợt của đời sống vợ chồng chẳng hề thay đổi tâm tưởng nàng - vẫn ở hờ trong giấc tương tư quan hoài một niềm nhớ lỡ. Tâm hồn nàng, tưởng chừng không mấy may mắn cảm phạm tội. Ở xa, không thể trở về thăm cha mẹ cuối tuần, nỗi niềm băng khuâng con đường quán sách với những kỷ niệm xưa, nàng như giam mình trong cõi lưu đầy khi ngó ra vùng biển cả mênh mông, hình ảnh bài thơ ngày nào chàng dịch cho nàng. Người chồng ở khung cảnh mới, vẫy vùng thỏa thích với con đường tiến thân, vẫn day dứt ghen tương một hình bóng ám ảnh (người đàn ông tự ái vì địa vị, chìm ngập trong giận hờn khác hẳn với mối tình si ban đầu - dường như cảm thấy bị lừa dối, tước đoạt một hạnh phúc thiêng liêng trên đời), tự đắm mình trong một cuộc chơi mới, nơi tiền bạc có thể rủ rê được nhiều người đàn bà, thiếu nữ thiếu thốn nhẹ dạ. Có thể cái khung cảnh xã hội đã vẽ ra như vậy. Nàng hiểu, sự chia cách khởi đầu từ dừng đứng. Ngày tháng qua nhìn con lớn lên, tuổi đời nàng giá lạnh. Mỗi lãnh cảm gia đình trầm kha đến độ nàng phải mở cửa tiếp khách lạ, một vài người đàn bà đến thăm chồng bất chợt, nàng quên bẵng cả mối quan hệ thực sự với chàng. Khí hậu cao nguyên khiến nàng trở bệnh, khó thở. Đứa nhỏ cũng bệnh theo. Khi nàng nói với chồng, nàng muốn ôm con trở về thành phố sống với mẹ, nàng không ngạc nhiên thấy chồng băng lòng ngay. Chuyển bay trên không trung cao ngất nhìn xuống dải đất nước xanh xanh chập chùng, đứa con nằm thiêm thiếp ngủ trong lòng, nàng như mơ hồ nghĩ đến một người còn đang hiện diện

quanh quất nơi nào dưới đó. Nhất định một lần trong đời, nàng phải trao quyển nhật ký mang theo định mệnh khắc nghiệt ấy tới tay chàng.

Về ở với mẹ, tâm hồn nàng êm đềm trở lại, sức khỏe khá hơn. Nhưng mẹ vẫn không bao giờ hiểu được lòng con gái. Sống riêng một đời thầm kín. Mẹ thật vui mừng được tự tay chăm sóc cháu ngoại, nhưng mẹ bảo đàn bà phải theo giữ chồng. Nàng chỉ cười. Ngày tháng ơ hờ, nàng nhận được một vài cánh thư ngắn ngủi của chồng mỗi khi đổi nhiệm sở, thăm hỏi con gái chứ không hề dă động tới việc nói nàng lên sống chung. Thư lạnh lùng như từ một người bạn sơ giao. Nàng lại lười biếng hồi âm. Gặp lại một vài người bạn gái, nàng cũng chỉ cười khi nghe bạn hỏi về gia đình. Dường như một số ý niệm của xã hội thật xa lạ với tâm hồn nàng. Có một ngày, người bạn gái đã lâu không gặp hội ngộ ở ngoài đường đã nắm chặt tay nàng, xót xa cho hoàn cảnh của nàng. Khi nàng lộ vẻ ngạc nhiên, bạn nói cho nàng hay người chồng hiện thời sống chung với nhiều người đàn bà. Tiếng hạnh phúc được nhắc lên như âm vang mộ phần cô tịch. Bạn hỏi tại sao nàng chịu đựng như vậy. Nàng không thể trả lời, nàng cảm thấy ngu ngơ trước một thực tại chưa bao giờ sống thật trong đời. Nàng vẫn đi một mình trên đường phố, vẫn khờ khạo tìm kiếm sự thất lạc vô tình. Đôi lúc soi bóng trong gương, ngắm dung nhan tròn trặn của người đàn bà ngoài hai mươi, nàng cũng không thấy động tâm kiêu hãnh về sắc đẹp kiều mị của mình, như hết thuở còn đi học, nàng bỗng hiểu nàng không biết ghen. Một tình yêu thấp thoáng mất hút, chàng hiện đọa đầy ở chốn nào và người đàn ông làm chồng thật không hiện diện quan trọng trong đời. Nàng vẫn băng khuâng chờ đợi. Điều bất ngờ. Trở lại con đường quán sách, nàng bắt gặp một tập thơ in từ một thị trấn cao nguyên heo hút. Tên tác giả lạ hoắc, song nhan đề tập thơ nghe như thân quen từ thuở nào. Cái bóng dáng ngôn ngữ của những người bạn chàng. Nàng mua tập thơ đem về và thật bồi hồi xúc động khi thấy tên chàng trên một lời đề tặng. Bỗng dưng nàng nghĩ có thể tìm lại được chàng. May mắn, địa chỉ của thi sĩ để ở trang cuối quyển sách. Nàng không ngần ngại viết hỏi người bạn tin tức về chàng. Thư hồi âm trở lại rất mau, hứa khi nào biết đích xác nơi ở của chàng, người bạn sẽ báo ngay. Thư cũng kể nỗi khốn đốn của chàng trong những ngày tháng qua, bị vây khốn trong một giới tuyến mịt mù tuyệt vọng. Niềm thân ái trên những dòng chữ, nói đến hình ảnh của nàng nơi căn nhà xưa, chỗ gặp mặt bạn bè. Người bạn viết, tôi không rõ tại sao anh ta lại im lặng với chị như vậy (nàng muốn kêu lên, không phải, anh ấy chưa bao giờ biết địa chỉ của tôi, nhưng nàng cũng chẳng nói điều đó khi viết thư nhắc lại người thi sĩ xin cho nàng hay tin dầu chàng ở bất cứ nơi nào). Bỗng đi một dạo, tưởng như tin tức chàng mịt mờ sương khói, nàng nhận được thư hỏa tốc báo (hình như) chàng sắp sửa bị đưa ra tòa án mật trận, ở căn cứ đơn vị của chàng. Bây giờ, bây giờ nàng đã thật sự là người đàn bà khôn lớn, nàng có thể ra đi tìm chàng. Thành phố nơi tìm ra tung tích chàng lại chính là nhiệm sở của chồng. Nàng chẳng ngần ngại ghé sở xin phép nghỉ để đáp chuyến bay vào xế trưa lên một thành phố xa lạ. Lần đầu trong đời ở quán trọ, lòng nàng xao xuyến khi nghĩ đến gặp chàng, quyển nhật ký đem theo gửi chàng (hội ngộ, tận cùng của một tâm sự đã được viết ra), đời sống trôi giạt như cuộc lữ không rời, giam mình trong bốn bức tường, một khí hậu xa lạ, những người thân bỗng dưng thật xa xôi tưởng chừng như lênh đèn từ kiếp nào khác, tự nhiên nổi kinh hoàng ủa ngập vây tỏa tinh thần. Nàng vẫn biết chỉ cần xuống đường, mượn xe tìm đến dinh thự chồng, một chỗ ở nào đó mà bao nhiêu ngày tháng qua nàng không để tâm. Chắc hẳn nơi ấy an toàn hơn căn phòng trọ trống trơn này. Nàng cũng chẳng hiểu sớm mai, đến một nơi xa lạ đó có thể tìm kiếm được chàng. Đêm xuống vây quanh bên ngoài, ngọn đèn điện tù mù soi bóng trên tường, người sương phụ nả nề trong giấc ngủ chập chờn đợi sáng. Đến một nơi đồn trú quân sự rộng lớn, những vòng rào kẽm gai trùng trùng điệp điệp, nàng đánh bạo đến trình giấy ở cổng gác hỏi thăm người lính trực, tên tuổi và khu bưu chính của chàng (những dữ kiện duy nhất người bạn chàng biết được cho nàng). Đôi mắt người lính trực ái ngại nhìn nàng, anh ta đột nhiên hỏi nàng thân thích với người đàn ông kia ra sao. Trong khi nàng bối rối tìm câu trả lời, anh ta đã thẳng thắn nói ngay anh ta là một trong vài người bạn thiết duy nhất của chàng ở đơn vị này, và anh ta rất mến mộ chàng. Điều bất hạnh, nàng có biết, biến cố vừa xảy ra là ngoài những ngày trọng cấm vì bất tuân kỷ luật, chàng hành hung

viên cổ vấn Mỹ và hiện giờ chàng đang bị trừng phạt. Anh ta hứa sau giờ trực sẽ dẫn nàng tới trại kỷ luật gặp chàng. Đúng lời hẹn, người lính đón nàng ở ngoài cổng trại nói cho nàng rõ, không thể trực tiếp thăm chàng, nàng hãy chuẩn bị tinh thần trước khi anh ta dẫn tới một nơi có thể nhìn thấy chàng. Lối đi vòng quanh trại gia binh, qua bãi tập với những mô đất cao cỏ xanh rì (thời chiến đó - hầm hố chông gai đe dọa bước chân nàng) và sau cùng nàng đã thấy qua những vòng rào kẽm gai ngăn cách điệu vợ, hình ảnh chàng bị căng trần ngoài nắng, cực hình dã chiến của một tội binh ba gai, chứa chất những tư tưởng đầy chất nổ. Đứng bên ngoài nhìn người yêu dẫu đày giữa không gian lồng lộng, ánh mặt trời rực nóng, tiếng động cơ ầm ỉ, âm thanh đại bác vọng lại, dội lên trong lòng niềm u uất bấy lâu đã hiện thể, nàng không thể băng qua những chướng ngại vật cụ thể để lại gần chàng, ôm chàng trong vòng tay mơ ước. Nàng vẫn chỉ là người đàn bà yếu đuối, bất lực trước cuộc sống. Ở chốn địa đầu này, nàng biết có thể cầu cứu người chồng can thiệp cho chàng, nhưng không thể. Không bao giờ nàng muốn (nàng không kịp nghĩ, như vậy có bất công với chàng), nàng chỉ năn nỉ người lính mới quen giúp nàng tìm cách trao cuốn nhật ký và số tiền nàng mang theo tới tay chàng. Từ thuở tha thiết mong gặp lại chàng, tưởng từ bỏ tất cả để tìm kiếm ra điều hạnh phúc, đương đầu với nghịch cảnh khốn khó của xã hội, nàng lại thấy như rơi xuống vực sâu tuyệt vọng. Nàng chẳng thể gặp được chàng, nàng là ai, nàng vẫn chỉ là cái bóng nắng ở bên ngoài vòng rào cấm cố đứng nhìn chàng sa đọa. Nàng lại chạy trốn thực tại, giã từ quán trọ, thành phố đang giam giữ chàng để trở về nhà mẹ, như một lần trong đời. Mùa xuân năm ấy, cuộc chiến tàn bạo tràn ngập khắp nơi, trải qua cuộc khói lửa kinh hoàng kề cận bên mình, nàng nhận được tin thư cuối của người thi sĩ báo nàng biết chàng đã đào thoát sang bên kia phòng tuyến - như cắt đứt sợi liên lạc quá khứ sau cùng.